

Katedra antropologie

## PROTOKOL O HODNOCENÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE posudek vedoucího práce

Práci předložil(a) student(ka): Bartáková Petra

**Název práce:** Rastafariánství – vliv křesťanství na vznik a vývoj hnutí

**Vedoucí práce:** Mgr. Kateřina Mildnerová, Ph.D.

### 1. CÍL PRÁCE (uvedte, do jaké míry byl naplněn):

Předložená bakalářská práce je věnována rastafariánství, afro-karibskému náboženskému hnutí, jež se formovalo na Jamajce na přelomu 19. a 20. století pod silným vlivem panafricanismu a protestantského křesťanství. Přestože se rastafariánství se formovalo jako vzdor vůči koloniální nadvládě západního světa (Anglie), jenž po dlouhá léta utlačoval místní obyvatele převážně západoafrického původu, základy jeho víry a učení nesou silné stopy inspirace křesťanstvím.

Cílem bakalářské práce je vedle zasazení vývoje rastafariánství do historických a socio-kulturních souvislostí především definice základních rozdílů mezi rastafariánstvím a křesťanstvím na základě obsahové analýzy vybraných úryvků z Bible Svaté a Holy Piby - Bible černého muže, posvátné knihy rastafariánů. Cíl práce byl dle mého názoru naplněn.

### 2. OBSAHOVÉ ZPRACOVÁNÍ (náročnost, tvůrčí přístup, proporcionalita teoretické a vlastní práce, vhodnost příloh apod.):

Práce je rozdělena do tří tématických oddílů, jež na sebe logicky navazují. První se týká nástinu vzniku a vývoje hnutí, tj. socio-politickému a náboženskému pozadí vzniku hnutí rastafari na Jamajce, autorka představuje jeho čelní představitele, věnuje se ideologickému formování rastafariánství pod vlivem silného panafricanismu jakožto i vymezení jeho základních bodů učení.

Následující kapitola (III) nesoucí název Bible černého muže (The Holy Piby) představuje metodicky i obsahově nejméně zpracovanou část práce. Autorka se snaží pomocí obsahové analýzy jednotlivých knih z Holy Piby představit základní myšlenky, jež se v posvátné knize objevují. Namísto uceleného výkladu převládá spíše útržkovitost a ? Následující podkapitola 3. 3 Rastafari a Bible černého muže měla logicky následovat hned po kapitole vznik a vývoj hnutí rastafari, nikoliv být zařazena za kapitolu 3. 2 obsahová analýza Bible černého muže.

Stěžejní kapitola celé (IV) práce je věnována samotné komparaci Bible svaté a Holy Piby. Autorka vychází z hypotézy (ač explicitně nevyřčené), že rastafariánství představuje alternativní formu křesťanství založenou na afro-centrické interpretaci biblických obrazů a je tudíž křesťanství velmi podobné. Svou hypotézu se snaží dokázat analýzou třech základních konceptů, jež se objevují jak v Bibli Svaté, tak Holy Piby a sice 1) trojjednost Boha, 2) Biblická přikázání, 3) svatá země. Podobnosti a rozdíly demonstruje na základě citací jednotlivých pasáží v obou svatých knihách. Za vážný nedostatek zde považují autorčino opomenutí rozlišit v textu starozákonní a novozákonní tradici.

V jednom případě (str. 28) se jeví paralela mezi rastafariánským Bohem Jah zvaným Elijah a Elijášem z Bible Svaté jako uměle vykonstruovaná, nebo přinejmenším nedostatečně argumentačně podložená. Jinak se podle mého názoru podařilo autorce na základě zvolených pasáží demonstrovat rozdíly a podobnosti obou děl a prokázat silný vliv křesťanství na obsah díla Holy Piby.

**3. FORMÁLNÍ ÚPRAVA** (*jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, přehlednost členění kapitol, kvalita tabulek, grafů a příloh apod.*):

Práce je po formální stránce uspokojivá, autorčin způsob vyjadřování je kultivovaný a srozumitelný, jednotlivé myšlenky i kapitoly na sebe logicky navazují. Práce obsahuje jednotný poznámkový aparát, citace jsou správně označeny a odkazují na úplný seznam literatury. Na konci bakalářské práce jsou zařazeny textové i obrazové přílohy.

**4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE** (*celkový dojem z diplomové práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek apod.*):

Bakalářskou práci Petry Bartákové hodnotím jako celkově zdařilou. Autorka prokázala schopnost kriticky zhodnotit a interpretovat vybranou literaturu a přehledným způsobem podat stavební pilíře rastafariánství. Nejslabším článkem práce je kapitola 3 pojednávající o základních konceptech víry obsažené Holy Piby, která vykazuje značnou schematičnost a malou obsahovou propracovanost. Naopak za zdařilou považuji stěžejní kapitolu 4, kde autorka na základě analýzy tří vybraných konceptů sleduje rozdíly a podobnosti obou posvátných děl a dochází k závěru, že „rastafariánství je prokazatelně plodem křesťanství a jako takové je mu velmi podobné.“ (str. 38).

**5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ** (*jedna až tři*):

- 1) Autorka v textu letmo naznačuje, že na vznik Holy Piby měla značný vliv amharská Bible. Překvapivě se však touto otázkou v textu dále nezabývá. Zajímalo by mě, čím se podle jejího názoru amharská Bible liší, či je podobná klasické starozákonní Bibli?
- 2) Uveďte konkrétní příklady, na základě kterých se dá prokázat silný vliv křesťanství na obsah díla Holy Piby.

**6. NAVRHOVANÁ ZNÁMKA** (*výborně, velmi dobře, dobře, nedoporučuji k obhajobě*):

V případě kvalitní obhajoby a uspokojivého zodpovězení položených dotazů se nebráním známce výborně.

Datum:

22. 5. 2012

Podpis:





Katedra antropologie

## PROTOKOL O HODNOCENÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE posudek oponenta

Práci předložil(a) student(ka): Petra Bartáková

**Název práce: RASTAFARIÁNSTVÍ – VLIV KŘEŠŤANŮ NA VZNIK A VÝVOJ Hnutí**

**Oponoval** (u externích oponentů uveďte též adresu a funkci ve firmě):

PhDr. Michal Tošner, Ph.D.

**1. CÍL PRÁCE** (uveďte, do jaké míry byl naplněn):

Cíl práce není v úvodu vymezen. Namísto toho je zde představena teze, že rastafariánství vychází z křesťanských kořenů, což je teze minimálně problematická. Jako důvod vypracování uvádí malé povědomí o náboženských představách rastafariánů, což vzhledem k popularitě rastafariánství v kultuře mladých v ČR, není též zcela adekvátní. V rozporu s názvem práce pak za cíl stanovuje hledání rozdílů mezi rastafariánstvím a křesťanstvím, resp. srovnání Holy Piby, tzv. Bible černého muže a Bible křesťanské (sic!). Již z tohoto vymezení vyplývá problém neschopnosti rozlišit starozákonní a novozákonní tradice, přičemž dle dosavadních studií se rastafariánství vztahuje významněji právě ke starému zákonu. Cíl práce tak byl naplněn jen částečně.

**2. OBSAHOVÉ ZPRACOVÁNÍ** (náročnost, tvůrčí přístup, proporcionalita teoretické a vlastní práce, vhodnost příloh apod.):

Kapitola následující po úvodu je vystavěna konvenčně, podává historii Jamajky, jakožto kolébky rastafariánského hnutí. V celku kolonizace zdůrazňuje misijní činnost baptistů a metodistů mezi otroky afrického původu. Problém otroctví a abolicionismu v této historii nepojednává náležitě. Dále představuje ideového zakladatele panafricanismu Marcuse Garveyho a jeho boj za emancipaci černošské rasy a politické angažmá v UNIA. V souvislosti s Garveyem pak pojednává o mytizaci Etiopie a etiopského císaře Haile Selassieho I. Etymologie jeho jména je však účelově interpretovaná ve vztahu ke křesťanské svatě trojici a pomíjí amharský, židovský původ císařské dynastie. Následně se zabývá kazatelem a zakladatelem rastafariánských komunit Leonardem Howellem a dalšími představiteli 30. let 20. století. Tato genealogie je značně zkratkovitá. V líčení historie pak vystávají jisté nepřesnosti a nezabývá se adekvátně symbolikou a jejím vztahu ke Starému zákonu (viz např. 12 kmenů z kmene Judova, Vítězný lev z kmene Judova, opozice Babylonu a Zionu, Davidova hvězda nebo analogie mezi židovskou a africkou diasporou). Bůh *Jah*, neboli Jehova je zde interpretován jednostranně, bez podstatnější argumentace, jako projev svatě trojice (s. 11). Pokračující spojování rastafariánství s křesťanstvím se projevuje neschopností rozlišit starozákonní a novozákonní tradici (s. 12.) Bible je pro ni prostě Bibli křesťanskou, což je dle mého nepřijatelné. Ačkoli Bible byla mezi Afro-Američany rozšířena díky křesťanskými misím, vztahují se jednoznačně intenzivněji ke starému zákonu, kde nacházejí paralely ke svému osudu, např. v podobě Babylonského otroctví. Studentka dále popisuje obecně rituální a symbolické a stravovací praktiky rastafariánů. O povrchní obeznamenosti s tématem vypovídá i nepřesnost v charakterizaci vzniku rastafariánské trikolory. Speciální oddíl věnuje charakteristické praxi spočívající v užívání marihuany a symbolického a spirituálního významu, který je této činnosti přisuzován. Dále zmiňuje jazyková specifika rastafariánů a

pokračuje k hudebnímu žánru reggae, které se stalo hlavním médiem šíření rastafariánství. Při líčení vzniku tohoto žánru se dopouští další nepřesnosti, když bubnování, tzv. Niyabinghi, chápe jako organizaci a ne jako hudební rituální praktiku. Pomíjí kombinaci původních afrických vlivů dvanácti osminového rytmu v kombinaci s čtyřtaktovou hudbou kolonizátorů. Správně naopak mezi vlivy řadí kalypso, mento, rhythm and blues, ska a rocksteady. Při charakterizaci žánru reggae se pak omezuje na hlavního představitele Boby Marleyho, jehož, vzhledem k jeho významu pro rastafariánství, představuje až příliš stručně.

V následující kapitole pojednává o *Holy Piby*. V úvodu charakterizuje stručně jejího autora/editora, antilana Rogerse, který byl též zakladatelem Afro-Athilikánské církve v roce 1920. Oddíl 3.2. je nazván „Obsahová analýza Bible černého muže“. Název kapitoly je zavádějící, neboť autorka zde nepoužívá metodu obsahové analýzy (což je jasně vymezená formalizovaná metoda). Namísto toho stručně prochází obsah a interpretuje vybrané fragmenty.

Čtvrtá kapitola pak přistupuje ke srovnání Bible a *Holy Piby*. Tuto kapitolu vzhledem k záměru práce můžeme považovat za jádro bakalářské práce. Zde provádí komparaci dílčích motivů a morálních kodexů. Závěrem se znovu hlásí ke komparaci obou náboženských textů a znovu chybně k obsahové analýze. Uzavírá, že rastafariánství je „prokazatelně plodem křesťanství a jako takové je mu velice podobné“. Tato teze navzdory této proklamaci zůstává neprokázána. I když je částečně pravda, že Bible byla zprostředkována misionáři, na jejich základech vzniklo autonomní náboženské hnutí vztahující se radikálněji ke Starému zákonu a židovské symbolice, právě díky ztotožnění císaře Haile Salasssieho s biblickou dynastií krále Šalamouna, o čemž svědčí užívání Davidovy hvězdy a absence symboliky křesťanského kříže. Závěrečnou tezi tedy považuji za nepřesnou a neplatnou.

### **3. FORMÁLNÍ ÚPRAVA** (*jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, přehlednost členění kapitol, kvalita tabulek, grafů a příloh apod.*):

Jazykový projev je bez vážnějších pochybení. Práce s citacemi a odkazy je korektní, avšak je založena na poměrně omezených zdrojích. Přílohy jsou sporé a jen volně doplňují obsah textu. Seznam literatury užívá nevhodnou normu a je z grafického hlediska neuspořádaný.

### **4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE** (*celkový dojem z diplomové práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek apod.*):

Srovnám-li předkládanou práci s ostatními bakalářskými pracemi na toto téma vypracované na Katedře antropologie, pak musím konstatovat, že patří spíše k pracím méně vydařeným. Neobsahuje ani vlastní terénní výzkum (Kroupa; Hvízdal), ani netematizuje historické kořeny rastafariánství a otázku rasismu a rasové emancipace (Kolerová) ani neprovádí analýzu tranzice a traslace symbolů v Evropském kontextu (Hvízdal). Po fragmentárním historickém úvodu autorka přistupuje ke komparaci jednoho z textů rastafarianismu a Bible, pro niž užívá nešťastné označení „křesťanská Bible“. Toto označení je symptomem neschopnosti konceptuálně odlišit motivy starého a nového zákona. To se stává zásadním. Pro studium vlivu křesťanství na vznik rastafariánství není podložen historickými fakty a práce by se tak měla spíše jmenovat Srovnání rastafariánské *Holy piby* a Bible, i když i toto téma je zpracováno rudimentárně. Potenciál tématu tak zůstal nevyužit.

### **5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ** (*jedna až tři*):

Autorka používá nešťastný termín křesťanská Bible. Mohla byste prosím komisi vysvětlit, co tímto termínem myslíte?

Dokázala byste charakterizovat rozdíly mezi Starým a Novým zákonem a rozlišit jejich symboliku?

### **6. NAVRHOVANÁ ZNÁMKA** (*výborně, velmi dobře, dobře, nedoporučuji k obhajobě*):

Předkládanou bakalářskou práci s jistými rozpaky doporučuji k obhajobě a v případě uspokojivé obhajoby ji navrhuji hodnotit stupněm dobře.

Datum: 22. 5. 2012

Podpis: Michal Tošner



Západočeská univerzita v Plzni  
Fakulta filozofická  
katedra antropologie



Průběh obhajoby bakalářské práce:

Rastafariánství - vliv křesťanství na vznik a vývoj hnutí

vedoucí práce: Mgr. Kateřina Mildnerová, Ph.D.

oponent: PhDr. Michal Tošner, Ph.D.

Průběh obhajoby:

Kouře představila posudky na předkládanou ~~diplomovou~~ bakalářskou práci.

Studentka reagovala na otázky vyplývající z posudků.

Práce byla obhájena.

Členové zkušební komise:

PhDr. Mgr. Marek Jakoubek, Ph.D.

Mgr. Lenka Jakoubková Budilová,  
Ph.D.

PhDr. Petr Křišťuf, Ph.D.

Mgr. Ladislav Toušek

Klasifikace: velmi dobře

Datum obhajoby: 30. května 2012



.....  
podpis zkoušejícího